

2025-02-28

Slutversion

Naturvärdesinventering i Alunda Klev, Östhammars kommun

Naturvärdesinventering enligt SIS 199000:2014, med
tillägg generellt biotopskydd

EKOLOGI
GRUPPEN

EKOLOGI GRUPPEN

Beställning: Serafim fastigheter AB
Framställt av: Ekologigruppen AB
www.ekologigruppen.se
Telefon: 08-525 201 00
Slutversion: 2025-02-28
Uppdragsansvarig: Stina Hällholm
Medverkande: Stina Hällholm, Aina Pihlgren
Ekologigruppen AB.
Intern granskning av rapport: Stina Hällholm 2024-01-26
Foton: Om inget annat anges: Stina Hällholm
Illustrationer och kartor: Ekologigruppen AB
Internt projektnummer: 10437
Bilden på framsidan från Alunda Klev

Innehåll

Sammanfattning	4
Bakgrund och syfte	5
<i>Omfattning och avgränsningar</i>	<i>5</i>
Allmän beskrivning av området	6
<i>Historisk markanvändning</i>	<i>6</i>
<i>Naturvårdsstatus och övriga utpekanden</i>	<i>7</i>
Naturvärdesinventering	8
<i>Metod</i>	<i>8</i>
<i>Naturvärdesobjekt</i>	<i>8</i>
<i>Naturvårdsarter</i>	<i>12</i>
<i>Biotopskydd</i>	<i>16</i>
Planområdets betydelse för mindre hackspett	18
Planerad bebyggelse	18
Förslag till generella anpassningar och åtgärder	19
Förslag till fortsatta utredningar	19
Referenser	20
 Bilaga 1. Objektskatalog	
Bilaga 2. Artkatalog	
Bilaga 3. Metod för naturvärdesbedömning	

Sammanfattning

Ekologigruppen har på uppdrag av Serafim fastigheter AB genomfört en naturvärdesinventering (NVI), inklusive tilläggen naturvärdeklass 4 och generellt biotopskydd. Syftet är att skapa ett kunskapsunderlag för att kunna beakta ekologiska aspekter i arbetet med en kommande detaljplan.

Allmän beskrivning av området

Inventeringsområdet som är cirka 8,5 hektar stort ligger i utkanten av Alunda i Östhammars kommun. Området domineras av en större åkermark i norr och av skog i söder. En gård finns i den sydvästra delen av inventeringsområdet.

Naturvärden

Två objekt med påtagliga naturvärden (klass 3) och två objekt med visst naturvärde (klass 4) har urskilts i området. Objekten med påtagligt naturvärde utgörs av ett lövträdsrikt skogsbryn och av en trädklädd betesmark. Objekten med visst naturvärde består av ett öppet vattenförande dike med vattenvegetation och en tallskog. Objekt med högsta naturvärde och högt naturvärde (klass 1 och 2) har inte påträffats i området. Övriga delar av området bedöms ha låga naturvärden.

Naturvårdsarter

I området har 13 naturvårdsarter påträffats i samband med naturvärdesinventeringen. Av de 13 arterna är två arter, blåsippa och gullviva, skyddade enligt 9 § artskyddsförordningen. En art, skogsalm, är rödlistad. Övriga tio naturvårdsarter signalerar naturvärden på olika sätt. Dessa utgjordes av åtta kärlväxter, en fjäril och en skalbagge. Flera av växtarterna är knutna till ängs- och betesmarker, till exempel brudbröd, gulmåra, gökärt, liten blåklocka, stor blåklocka och vitmåra.

Mindre hackspett noterades strax söder om inventeringsområdet. Mindre hackspett är rödlistad som Nära hotad.

Tillägg generellt biotopskydd

Inom området förekommer två diken och tre odlingsrösen som omfattas av generellt biotopskydd.

Områdets betydelse för mindre hackspett

Det inventerade området skulle kunna utgöra en mindre del av ett revir med mindre hackspett. Inom området förekommer enstaka äldre lövträd och sparsamt med död ved som skulle kunna nyttjas av mindre hackspett för födosök och eventuellt som boträd. Majoriteten av planområdet utgör inte lämpligt habitat för mindre hackspett.

Förslag till generella anpassningar och åtgärder

- Ta stor hänsyn till områden med påtagligt naturvärde, klass 3, i planeringen
- Spara en buffertzona runt naturvärdesobjekt med klass 3.
- Undanta biotopskyddade miljöer från bebyggelse
- Träd av den rödlistade arten skogsalm bör undantas helt från avverkning
- Nedtagna större trädstammar bör företrädesvis sparas i området i faunadepåer
- Spara äldre lövträd och död ved som kan nyttjas av mindre hackspett
- Spara en buffertzona i den södra kanten av planområdet

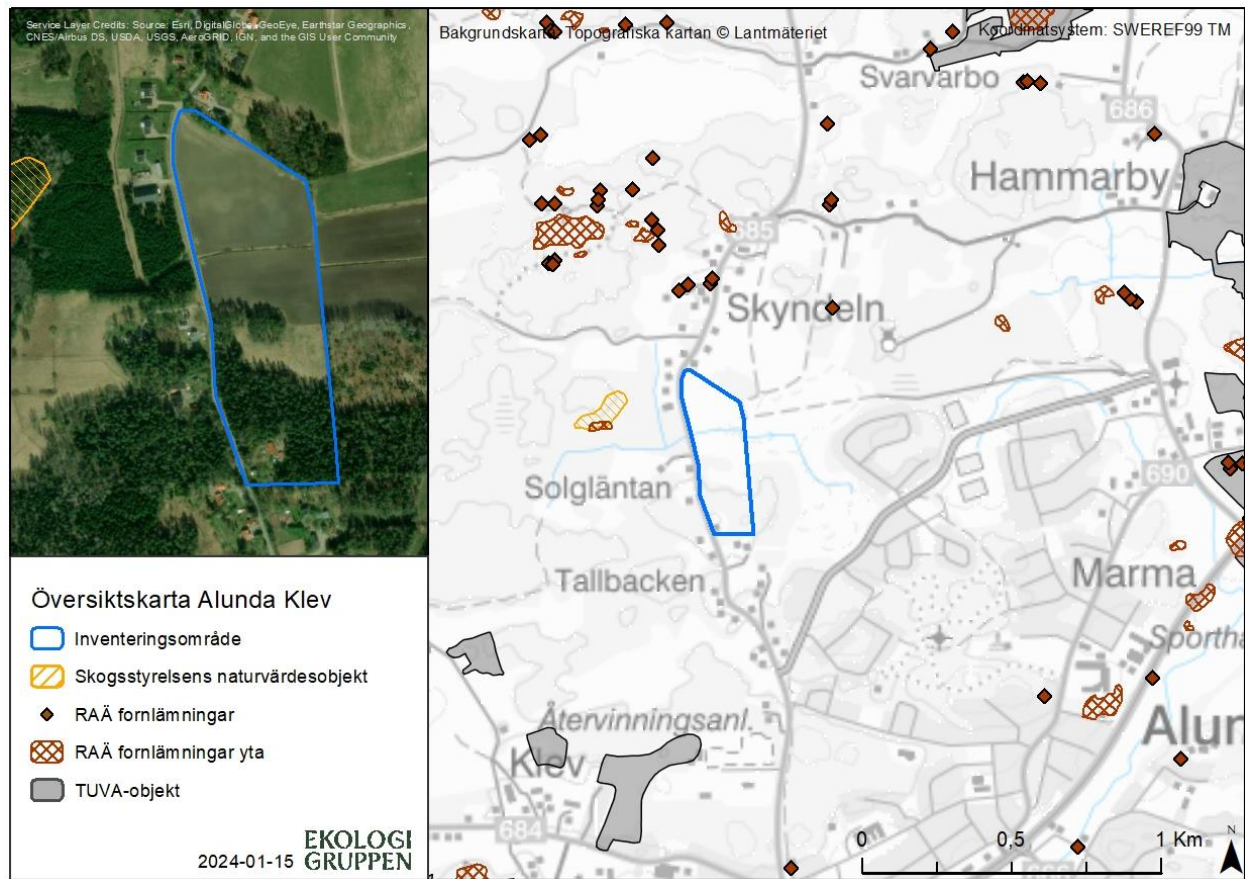
Förslag till fortsatta utredningar

En fågelinventering bör göras inom området med fokus på mindre hackspett och andra skyddsvärda arter som är listade i fågeldirektivets bilaga 1 och/eller är rödlistade. En sådan fågelinventering bör genomföras under mars-juni.

Bakgrund och syfte

Ekologigruppen har på uppdrag av Serafim fastigheter AB genomfört denna ekologiska utredning. Målet med utredningen har varit att sammanställa kunskap om områdets naturvärden. Syftet är att skapa ett kunskapsunderlag för att kunna beakta ekologiska aspekter i arbetet med en detaljplan.

Inventeringsområdet ligger i utkanten av Alunda tätort. Läge och avgränsning framgår av Figur 1. Där framgår också områdets relation till kända naturvärden i omgivande landskap. För utsökning av arter och kända naturvärden i databaser har en buffertzon på cirka 200 meter från inventeringsområdets gräns inkluderats.

Figur 1. Inventeringsområdets läge och relation till kända naturvärden och lagskyddad natur i omgivande landskap. Artfynd och eventuella strandskydd redovisas inte i kartan. Bakgrundskartan är Lantmäteriets topografiska webbkarta respektive ortofoto.

Omfattning och avgränsningar

Detta uppdrag omfattar en naturvärdesinventering (NVI) på fältnivå, i enlighet med SIS-standard (SS 199000:2014). I uppdraget har även ingått tilläggen generellt biotopskydd och naturvärdesklass 4. Omfattningen av detta uppdrag redovisas i Tabell 1.

Tabell 1. Omfattning och geografisk avgränsning av detta uppdrag.

Kategori	Ambitionsnivå och tillägg	Geografisk avgränsning
Nivå	Fält	Inventeringsområdet Figur 1
Detaljeringsgrad	Medel - minsta karterbara enhet 0,1 hektar	
Tillägg	Naturvärdesklass 4	
	Generellt biotopskydd	Inventeringsområdet Figur 1

Allmän beskrivning av området

Inventeringsområdet som är cirka 8,5 hektar stort ligger i utkanten av Alunda i Östhammars kommun. Terrängen utgörs av urberg, glaciallera, sandig morän och glacial sand (SGU 2024). Området domineras av en större åkermark i norr och av skog i söder. En gård finns i den sydvästra delen av inventeringsområdet. De dominerande naturtyperna är taiga och trädklädd betesmark. Skogsbeståndens ålder varierar i området. I de äldsta partierna bedöms den genomsnittliga åldern vara cirka 40–80 år.

Historisk markanvändning

Skogsmarken är i dag i stor utsträckning påverkad av modernt skogsbruk och stora delar av skogsmarken har nyligen avverkats eller gallrats. I häradsekonomska kartan från 1910 syns att området då utgjordes av skog i anslutning till jordbruksmark. Enligt historiska ortofoton från 1971 syns att majoriteten av området utgjordes av åkermark i norr och av skog i söder (Figur 2).

Figur 2. Inventeringsområdets utbredning på ortofoto från 1971. Här syns att åkern har samma avgränsning som idag. Ortofotot är hämtat från Lantmäteriets databas över historiska ortofoton.

Naturvårdsstatus och övriga utpekanden

Skydd enligt miljöbalken

Flera diken och odlingsrösen förekommer inom området som omfattas av det generella biotopskyddet. Övriga formella skydd saknas inom inventeringsområdet (Figur 1).

Skydd av arter som förekommer inom området behandlas under senare avsnitt.

Naturvärdesinventering

Nedan presenteras resultatet av naturvärdesinventeringen.

Metod

I en naturvärdesinventering (NVI) enligt SIS-standard ingår endast kartläggning av områden med värde för biologisk mångfald. Bedömningen beskriver endast det aktuella naturvärdet, historiskt eller potentiellt framtida naturvärde bedöms inte. Inventeringen redovisar och beskriver objekt (avgränsade områden) som har naturvärdesklass 1–4 utifrån en standardiserad skala (Figur 3). Områden med lägre naturvärde redovisas inte närmare.

Figur 3. I en NVI enligt SIS SS 199000:2014 värderas naturområdets betydelse för biologisk mångfald i en tre- eller fyrgradig skala där objekt med klass 1 har högsta naturvärde.

Standarden för naturvärdesinventering har tagits fram av Trafikverket och ledande svenska naturmiljökonsulter där Ekologigruppen ingått som en av de medverkande. Metoden sammanfattas i Bilaga 3 och beskrivs i detalj i SIS rapport (SS 199000:2014). Bedömningen utgår från områdets biotopvärden och vilka arter som utnyttjar det.

Fältinventeringen utfördes av Stina Hällholm och Aina Pihlgren den 23 oktober år 2023.

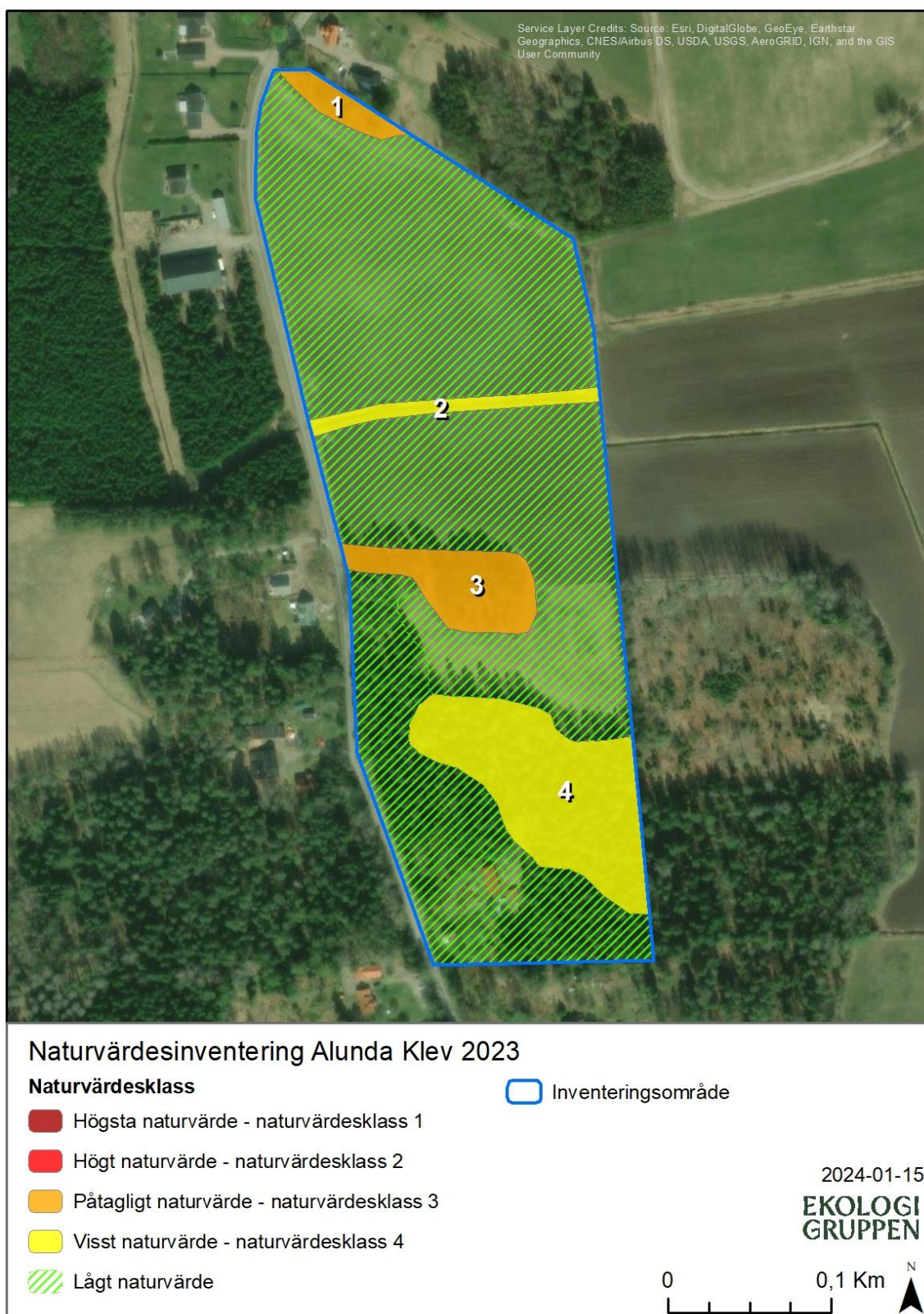
Osäkerhet i bedömningen

Området fältbesöktes i slutet av oktober. Artvärden är framför allt bedömda från förekomster av mossor, lavar, vedsvampar, samt spår av vedlevande insekter. Även vissa kärlväxtarter kunde inventeras. Den sena inventeringsperioden medförde att flera naturvårdsarter bland kärlväxter, fåglar och fjärilar inte kunde inventeras. Naturvärdesinventeringen bedöms trots detta som säker i samtliga objekt då biotopvärdena bedöms som säkra och naturvårdsarter inom flera av de viktigaste artgrupperna för de förekommande naturtyperna har kunnat inventeras.

I de fall preliminära bedömningar av naturvärdesobjekt förekommer så framgår detta i objektskatalogen (Bilaga 1) och i sammanfattningen av naturvärdesobjekten nedan.

Naturvärdesobjekt

Två objekt med påtagliga värden och två objekt med visst värde har urskilts (Figur 4). Objekt med högsta naturvärde och högt naturvärde (klass 1 och 2) har inte påträffats i området. Övriga delar av området bedöms ha låga naturvärden. I objektskatalogen (bilaga 1) redovisas respektive objekts naturvärde i detalj och här finns också bilder från varje objekt. Nedan presenteras resultatet av naturvärdesinventeringen.

Figur 4. Naturvärdesobjektens läge och fördelning inom inventeringsområdet. Två objekt med påtagligt naturvärde och två objekt med visst naturvärde har påträffats i området. Objekt med högsta och högt naturvärde förekommer inte. Detaljerad beskrivning av alla naturvärdesobjekt finns i bilaga 1.

Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3

I inventeringsområdet har två objekt med påtagligt naturvärde (klass 3) påträffats (Figur 4). Ett av objekten utgörs av naturtypen taiga (objekt 1) och ett objekt utgörs av naturtypen trädklädd betesmark (objekt 3).

Objekt 1 utgörs av ett lövträdsrikt och sydvänt skogsbryn (Figur 5) med främst lönn, björk och rönn, där enstaka träd är gamla. Det finns lång kontinuitet av träd på platsen och i objektet förekommer en del naturvårdsarter som är typiska för betesmarker.

Objekt 3 utgörs av en trädklädd betesmark där hävden har upphört sedan länge. I trädsiktet växer tall, asp, sälg och rönn och området är nyligen gallrat. Det förekommer flera hävdgynnade kärlväxter i objektet och en del liggande död ved.

Mer om värdeklass påtagligt naturvärde – Naturvärdesklass 3

I denna klass behöver inte varje enskilt objekt vara av betydelse för biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå. Däremot bedöms objekten vara av särskild betydelse för att den totala arealen av sådana områden ska kunna bibehållas och deras ekologiska kvalitet upprätthållas eller förbättras (se SS 199000:2014). Ekologigruppen tolkar det som att objekt i denna värdeklass är av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på kommunal nivå och kan vara av betydelse för en sammanhängande grön infrastruktur.

Figur 5. Objekt 1 (till vänster) utgörs av ett lövträdsrikt skogsbryn och objekt 3 (till höger) utgörs av en trädklädd betesmark där hävden har upphört sedan länge. Båda bedöms ha påtagligt naturvärde.

Visst naturvärde – naturvärdesklass 4

I inventeringsområdet har två objekt med visst naturvärde (klass 4) påträffats (objekt 2 och 4, Figur 4, Figur 6). Objekten består av ett öppet vattenförande dike med vattenvegetation som omges av åkermark, och en medelålders tallskog. Tallskogen har begränsad skoglig kontinuitet och är nyligen gallrad. Enstaka naturvårdsarter förekommer i skogen.

Mer om värdeklass visst naturvärde – Naturvärdesklass 4

Varje enskilt område av en viss naturtyp med denna naturvärdesklass behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå. Däremot är objekten i värdeklassen av betydelse för att stärka den gröna infrastrukturen och därigenom se till att den ekologiska kvaliteten på intilliggande objekt med högre värden upprätthålls. Ekologigruppen tolkar det som att denna värdeklass är av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på lokal nivå. Objekt inom denna värdeklass kan vara av betydelse för att populationerna av vanliga arter ska fortsätta att vara vanliga.

Figur 6. Till vänster: Gallrad tallskog med viss förekomst av död ved och enstaka naturvårdsarter (objekt 4). Till höger: Vattenförande dike med vattenvegetation och en del salix (objekt 2). Båda objekten bedöms ha visst naturvärde – klass 4.

Lågt naturvärde

I inventeringsområdet finns flera ytor med dåliga förutsättningar för biologisk mångfald. De utgörs av brukad åkermark, avverkad/hårt gallrad barrskog, bebyggd miljö samt skötta ytor i anslutning till bebyggelse (Figur 7). Områdena saknar i stort sett naturvårdsarter, samt värdefulla strukturer och element för biologisk mångfald såsom bärande buskar, äldre träd, inhemska växter och död ved.

Figur 7. Bilden till vänster visar en avverkad yta och bilden till höger visar åkermarken i norr, områdena bedöms ha lågt naturvärde.

Naturvårdsarter

En naturvårdsart är en art med specifika krav på sin miljö. Genom sin förekomst signalerar arten att det finns naturvärden i ett område och att det kan finnas fler sällsynta och/eller rödlistade arter.

I området har 13 naturvårdsarter påträffats i samband med naturvärdesinventeringen. Inga fynd från databasen Artportalen har inkluderats i inventeringen på grund av dålig noggrannhet och att de inte bedöms finnas kvar i området.

Förekomster av alla påträffade naturvårdsarter finns listade i Tabell 2. En fullständig förteckning av alla noterade naturvårdsarter inom området, inklusive arter med lägre indikatorvärde och information om vad arterna indikerar, finns i Bilaga 2.

Mer om naturvårdsarter

Naturvårdsarter är utpekade av myndigheter i olika inventeringar och sammanhang. De sammanfattas av Artdatabanken SLU i rapporten "Naturvårdsarter" (Hallingbäck 2013). Exempel på naturvårdsarter är rödlistade arter, fridlysta arter, Skogsstyrelsens signalarter, Jordbruksverkets ängs- och betesmarksarter och Ekologi-gruppens egna naturvårdsarter.

Naturvårdsarterna är olika bra på att indikera naturvärde. Ekologigruppen delar in dem i olika kategorier (indikatorvärde) med klasserna mycket högt, högt, visst och ringa, beroende på miljökrav och sällsynthet.

Tabell 2. Funna naturvårdsarter i området. Tabellen innefattar naturvårdsarter, skyddade arter och rödlistade arter. Kolumnen Skydd anger vilka paragrafer i artskyddsförordningen (ASF) som skyddar arten och R.K anger rödlistningskategori enligt följande: NT - nära hotad, VU - sårbar, EN - starkt hotad, CR - akut hotad, DD - kunskapsbrist. Tabellen är sorterad i bokstavsordning.

Svenskt namn	Skydd ASF / R.K	Indikatorvärde	Förekomst	Källa
Blåsippa	9 §	Visst	Objekt 1, 3 och 4	Ekologigruppen 2023
Brudbröd		Högt	Objekt 1 och 3	Ekologigruppen 2023
Bäckveronika		Visst	Objekt 2	Ekologigruppen 2023
Gråbandad getingbock		Visst	Objekt 3	Ekologigruppen 2023
Gullviva	9 §	Visst	Objekt 3	Ekologigruppen 2023
Gulmåra		Visst	Objekt 1 och 3	Ekologigruppen 2023
Gökärt		Ringa	Objekt 3 och 4	Ekologigruppen 2023
Jättesvampmal		Mycket högt	Objekt 4	Ekologigruppen 2023
Liljekonvalj		Ringa	Objekt 4	Ekologigruppen 2023
Liten blåkllocka		Visst	Objekt 3	Ekologigruppen 2023
Skogsalm	CR	Visst	Objekt 1	Ekologigruppen 2023
Stor blåkllocka		Visst	Objekt 1 och 4	Ekologigruppen 2023
Vitmåra		Visst	Objekt 3	Ekologigruppen 2023

Skyddade arter

I området förekommer två arter, blåsippa och gullviva, som är skyddade enligt svensk lag, enligt 9 § artskyddsförordningen (SFS 2007:845, se faktarutor nedan). Förekomsterna av arterna redovisas nedan samt i Tabell 2 och Bilaga 2.

Artskyddsförordningen

Artskyddsförordningen är en svensk lagstiftning som bland annat innebär fridlysning av arter, däribland alla vilda fågelarter, alla grod- och kräldjursarter, alla fladdermöss och ett antal andra djur och växter. Olika arter har olika skydd beroende på vilken paragraf i artskyddsförordningen som reglerar respektive art. Förenklat kan man säga att alla de listade arterna är fridlysta, det vill säga att det inte är tillåtet att samla in, skada eller döda de listade arterna.

Dispens från förbudet för vilda fåglar, samt andra djur och växter uppräknade i bilaga 1, kan endast erhållas om projektet eller planen är av allt överskuggande allmänintresse. Därför är det i de flesta fall alltid nödvändigt att genomföra skyddsåtgärder för att undvika dispensprövning. Dispenskraven för arter listade i bilaga 2 är inte lika stränga.

Artskyddsförordningen 9 §

För vilt levande kärlväxter, mossor, lavar, svampar och alger som anges i bilaga 2 är det förbjudet att:

1. gräva eller dra upp exemplar av växter med rötterna, och
2. plocka eller på annat sätt samla in exemplar av växter för försäljning eller andra kommersiella ändamål.

Blåsippa (*Hepatica nobilis*) förekommer sparsamt inom objekt 1, 3 och 4 (Figur 8). Arten är framför allt en signalart när den förekommer i äldre barrskog och signalerar då förekomst av kalkrik skogsmark, vilket är en ovanlig och skyddsvärd naturtyp.

Gullviva (*Primula veris*) förekommer i objekt 3. Gullviva indikerar ängs- och betesmarker men finns även i mer slutna miljöer. Den tål en del näringspåverkan och kan bli väldigt vanlig efter röjning.

Figur 8. Till vänster: Blåsippa är funnen i objekt 1, 3 och 4 i inventeringsområdet. Arten är skyddad enligt 9 §. Bilden är inte från området.

Skyddade fågelarter enligt 4 § artskyddsförordningen

Inga naturvårdsrelevanta fågelarter har noterats inom inventeringsområdet (Tabell 2), men mindre hackspett noterades strax utanför inventeringsområdet i söder.

Artskyddsförordningen 4 § - fåglar

Fridlysningen innebär att det är förbjudet att:

1. avsiktligt fånga eller döda vilda fåglar,
2. avsiktligt förstöra eller skada vilda fåglars bon eller ägg eller bortföra sådana fåglars bon,
3. samla in vilda fåglars ägg, även om de är tomma, och
4. avsiktligt störa vilda fåglar, särskilt under deras häcknings- och uppfödningstid, om inte störningen saknar betydelse för att
 - a) bibehålla populationen av fågelarten på en tillfredsställande nivå, särskilt utifrån ekologiska, vetenskapliga och kulturella behov, eller
 - b) återupprätta populationen till den nivån.

Alla vilda fåglar i Sverige är skyddade enligt 4 §, men till skillnad mot de arter som omfattas av skyddet i 4 a § artskyddsförordningen, är inte fåglarnas livsmiljöer skyddade i sig. Dock är det förbjudet att avsiktligt störa vilda fåglar, särskilt under deras häcknings- och uppfödningstid, om detta riskerar att den lokala populationen inte kan bibehållas på en tillfredsställande nivå.

Mindre hackspett (NT)

Mindre hackspett är Sveriges minsta hackspettsart med en kroppslängd av endast cirka 15 centimeter. Arten lever i löv- och blandskog med förekomst av äldre lövträd, i södra Sverige särskilt ädellövträd. Mindre hackspett kan även födosöka i äldre grandominerad skog under vintern. Grov bladvass kan lokalt vara viktig vintertid. Norrut förekommer arten i gamla löv- och blandskogar med al, björk och asp. För häckning krävs döda lövträd, men boträd är troligen inte en begränsande faktor. Brist på föda under senvintern och vår är sannolikt en begränsande faktor. Under vinterhalvåret och våren utgörs födan till stor del av långhorningslarver och andra skalbaggs-larver som tas i och under bark på döda grenar, i murken ved och i spetsar på torra grenar. Födan under senvåren och sommaren utgörs bland annat av fjärilslarver, bladlöss, myror, flugor, skalbaggar och dagsländor.

Mindre hackspett har stora revir. För att häcka framgångsrikt behöver ett hackspettspar cirka 40 hektar äldre lövdominerad skog inom ett område på upp till 200 hektar. Både hane och hona hävdar överlappande revir på omkring 100 hektar före äggläggning. Revirets storlek ökar om lövskogen är fragmenterad i landskapet.

Mindre hackspett häckar i murkna lövträdstammar eller stubbar, oftast av klibbal eller björk, 3-7 meter över marken. Ett nytt bohål hackas ut varje vår. När en individ har häckat i ett område så lever den där nästan undantagslöst resten av sitt liv.

Mindre hackspett tillhör en av de skogslevande arter som påverkats negativt av bristen på död ved och hålträd i många skogar. Arten är rödlistad som NT-nära hotad eftersom populationen har minskat kraftigt, cirka 45% under de senaste 10 åren. Minskningstakten för den svenska populationen bedöms vara nära gränsvärdet för att hamna i kategori sårbar (VU) (Artdatabanken 2025).

Mindre hackspett noterades strax utanför södra delen av planområdet vid naturvärdesinventeringen 2023. Flera fynd av mindre hackspett finns rapporterade i Artportalen från närområdet. Tre fynd av mindre hackspett finns från Väsby, Alunda (norr om planområdet), år 2015, 2016 och 2022. Ett fynd av mindre hackspett finns från Alunda samhälle, 2014. Två fynd med sämre noggrannhet från Alunda 2004 och 2008. Sex fynd finns rapporterade från Kasberget, Stamsjön, söder om Alunda, 2000-2006.

Rödlistade arter

En rödlistad art, skogsalm, noterades från området vid denna inventering (Tabell 2).

Skogsalm (*Ulmus glabra*) tillhör den högsta hotkategorin akut hotade arter (CR). Alla de tre svenska alm-arterna är akut hotade då de är drabbade av den aggressiva almsjukan, som slår ut smittade individer. Att bevara de träd som fortfarande är friska kan bidra till en ökad genetisk variation och kanske på sikt ökad resistens mot sjukdomen. Gamla levande träd har höga värden, och hyser ofta förekomster av andra ovanliga och rödlistade arter.

Rödlistan

Den svenska rödlistan utarbetas av Artdatabanken. Rödlistan uppdateras vart femte år och den senaste rödlistan gavs ut 2020 (Artdatabanken 2020). Rödlistan i sig innebär inget skydd utan anger olika arters risk att dö ut från Sverige. Arterna listas i olika rödlistkategorier beroende på artens status. Det finns sex rödlistningskategorier: (RE) nationellt utdöd, (CR) akut hotad, (EN) starkt hotad, (VU) sårbar, (NT) nära hotad och (DD) kunskapsbrist.

Arter utan känd minskning eller negativ påverkan och med tillräckligt stor population klassas som livskraftiga (LC).

Övriga intressanta naturvårdsarter

I samband med inventeringen påträffades tio naturvårdsarter utöver de skyddade och rödlistade arter som listas ovan. Dessa utgjordes av åtta kärlväxter, en fjäril och en skalbagge som signalerar naturvärden på olika sätt. Flera av växtarterna är knutna till ängs- och betesmarker, till exempel brudbröd, gulmåra, gökärt, liten blåklocka, stor blåklocka och vitmåra.

Jättesvampmal är en fjäril som indikerar miljöer med god förekomst av död lövträdsved angripen av fnöskticka. En art, bäckveronika, indikerar rörligt markvatten och källmiljöer (Figur 9).

Gråbandad getingbock är en skalbagge som är allmän i större delen av landet, särskilt i områden med gammal asp (Figur 9). Larvutveckling sker främst i gamla grovbarkiga aspar, helst solexponerade träd, exempelvis på hyggen eller bryn. Arten har stort värde som nyckelart då den ofta orsakar stora angrepp och hålen används som boplatser av steklar och bin.

Figur 9. Till vänster: Bäckveronika indikerar rörligt markvatten och källmiljöer. Till höger: Spår av gråbandad getingbock på död ved av asp.

Biotopskydd

Mark- eller vattenområden som anges i Förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken omfattas av generellt biotopskydd enligt första stycket 7 kap. 11 § MB. Länsstyrelsen prövar frågor om dispens och får besluta om de åtgärder som behövs för att vårda områdena.

Inom området förekommer två diken och tre odlingsrösen i jordbruksmark som omfattas av generellt biotopskydd, se Figur 10, Figur 11 och Figur 12.

Figur 10. Två öppna vattenförande diken i jordbruksmark som omfattas av generellt biotopskydd finns inom området.

Figur 11. Två av odlingsrösen som förekommer i området och som omfattas av generellt biotopskydd.

Figur 12. Kartan visar objekt som omfattas av generellt biotopskydd inom inventeringsområdet, i form av diken och odlingsrösen.

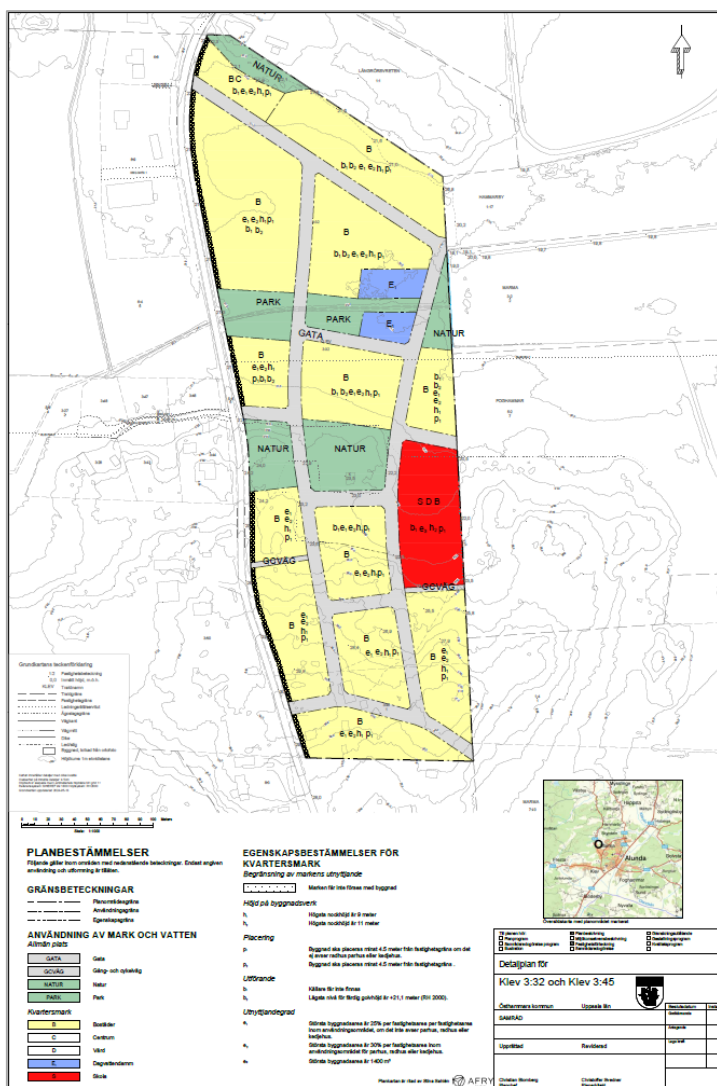
Planområdets betydelse för mindre hackspett

Planområdet skulle kunna utgöra en mindre del av ett revir med mindre hackspett, som normalt har stora revir (cirka 40 hektar äldre lövdominerad skog). Inom planområdet finns sparsamt med äldre lövträd och död ved. Enstaka träd av asp, björk, rönn och sälg samt sparsamt med död ved med insektshål och gångar förekommer inom naturvärdesobjekt 1, 3 och 4 och de skulle kunna nyttjas av mindre hackspett för födosök och eventuellt även som boträd. Majoriteten av planområdet utgör inte lämpligt habitat för mindre hackspett då den största delen utgörs av åkermark följt av avverkad eller hårt gallrad skogsmark med mestadels barrträd.

De delar av planområdet som skulle kunna utgöra livsmiljö för mindre hackspett kommer sparas som naturmark i detaljplanen. Efter en eventuell fågelinventering behöver man dock utreda konsekvenserna av planen på mindre hackspett mer i detalj.

Planerad bebyggelse

I området planeras för ny bebyggelse med främst bostäder samt med möjlighet till förskole- eller verksamhetsfastigheter. Områden med natur sparas centralt i området samt i den norra delen. Se Figur 13.

Figur 13. Detaljplan för Klev 3:32 och Klev 3:45. Kartan visar planerad bebyggelse och områden som sparas som naturmark.

Förslag till generella anpassningar och åtgärder

När obebyggd mark tas i anspråk finns risk att värdefulla naturområden och biotoper för olika arter försvinner, vilket innebär en förlust av biologisk mångfald. Därför är det nödvändigt att redan i ett tidigt skede i en exploateringsprocess ta hänsyn till naturvärden och biologisk mångfald. Bebyggelse av områden med skyddsvärda arter regleras av artskyddsförordningen.

Nedan ges generella förslag till åtgärder för att minimera planens påverkan på den biologiska mångfalden.

Ta stor hänsyn till områden med påtagligt naturvärde, klass 3, i planeringen. Dessa naturvärdesobjekt bör sparas i så stor utsträckning som möjligt för att säkerställa värden knutna till lövträdsrika skogsbryn och trädklädd betesmark. Eventuell exploatering inom dessa områden bör göras med stor försiktighet och kompensationsåtgärder bör företas. Värdefulla träd och strukturer bör pekas ut och sparas och en buffertzona med naturmark kring dessa bör behållas.

Undanta biotopskyddade miljöer från bebyggelse alternativt sök om dispens från det generella biotopskyddet.

Gamla träd av den rödlistade arten skogsalm bör undantas helt från avverkning om de inte är angripna av allvarlig sjukdom.

Nedtagna större trädstammar bör företrädesvis sparas i området. Stammarna placeras ut på plats eller i närområdet, i form av så kallade faunadepåer. Träden bör läggas ut i så stora stycken som möjligt för att efterlikna naturligt fallna träd. Död ved är en värdefull resurs som gynnar många arter i olika organismgrupper.

Spara äldre lövträd och död ved som kan utnyttjas för födosök och som boträd av mindre hackspett, i naturvärdesobjekt 1, 3 och 4.

Spara en buffertzona med naturmark i södra kanten av planområdet för att säkerställa att ett rörelsestråk med träd finns för mindre hackspett som eventuellt uppehåller sig och födosöker där.

Spara en buffertzona kring naturvärdesobjekt 1 och 3.

Förslag till fortsatta utredningar

En fågelinventering rekommenderas att göras inom planområdet. Inventeringen bör inriktas speciellt mot mindre hackspett och andra skyddsvärda arter som är listade i fågeldirektivets bilaga 1 och/eller är rödlistade. Inventeringen syftar till att konstatera förekomst, häckningsstatus och möjliga respektive troliga eller säkerställda revir. En sådan fågelinventering bör genomföras mars-juni.

Referenser

Tryckta källor:

Hallingbäck, T. (red.) 2013. Naturvårdsarter. ArtDatabanken SLU. Uppsala.

Naturvårdsverket 2009. Handbok 2009:2. Handbok för artskyddsförordningen. Del 1 – fridlysning och dispenser. Stockholm: Naturvårdsverket.

Naturvårdsverket, 2012. Åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd - mål och åtgärder 2012–2016. Rapport 6496, Naturvårdsverket, Stockholm.

Nitare, J. 2019. Skyddsvärd skog – Naturvårdsarter och andra kriterier för naturvärdesbedömning. Jönköping: Skogsstyrelsen.

SFS 2007:845. Artskyddsförordning

SFS 1998:1252. Förordning om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

SIS 2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. SS 199000:2014. Svenska Institutet för Standarder.

SIS 2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Komplement till SS 199000:2014. SIS-TR 199001:2014. Svenska Institutet för Standarder.

SLU Artdatabanken. 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020. SLU, Uppsala

Digitala källor:

Artdatabanken 2025. Artfakta. Webverktyg för sökning om fakta om arter.

<https://artfakta.se/artbestamning/>

Analysportalen 2023. Svenska Life-Watch analysportal <https://www.analysisportal.se/>

Artportalen 2024 och 2025. Artportalen, rapportsystem för arter. <http://www.artportalen.se/>

Jordbruksverket 2024. Databasen TUVÅ, resultat av ängs- och betesmarksinventeringen.

Lantmäteriet 2024. Historiska kartor, digitalt kartarkiv. <https://www.lantmateriet.se/sv/Kartor-och-geografisk-information/Historiska-kartor/>

Naturvårdsverket 2024. Skyddad natur, databas över skyddade områden.

<https://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

SGU 2024. Sveriges Geologiska Undersökning, kartvisaren. <https://apps.sgu.se/kartvisare>